

Helin-Mari Arderi Lugu

MARJU KUUDI RETRORUBRIIK, Marju Marynel Kuut, 2008

Pole kerge inimesi äkki oma lapseõlve meenutama panna. Silmeette kerkis Helin-Mari Arder, kuna tema tundub ju alati väga positiivne olema, mis julgustas mind ka küsima...

M: Tsau Helin-Mari! Ma ei teagi, kas elad praegu siin, või hoopis mujal?

H-M: Tere! Olen praegu ikka peamiselt Eestis.

M: Tead, mul on selline retro-rubriik, mis räägib eesti muusikute varajasest lapseõlvest ja kuidas nad muusikani on jõudnud... Muidugi ka kõik muu, mis sinna vahepeale mahub...:) Ei mingeid, tänapäevaseid intriige ega magedust! Puhtalt igaühe oma lapseõlv, mis on ju unikaalne! Mida arvad asjast, kas oleksid nõus meenutama ?

H-M: Aitäh ettepaneku eest! (mõtleb natuke) Lapseõlvemälestused pole ju kogu aeg meeles... vahel sähvatab äkki midagi pähe või tuleb mingi sündmuse ajal see või teine asi meelde. Aga miks mitte, võid julgelt hakata küsimusi esitama :-).

M: No tore!:-) Muide, ma tean ju su isa ammust ajast ja olin su nime, kui tema tütre oma, ka kuulnud, kuid kas sa mäletad, millal me esimene kord sinuga üldse kohtusime?

H-M: Ma arvan, et olin sind ikka juba enne kohanud, aga selgemalt on meelde jäänud üks kord Estonias kus esinesime mõlemad Horoskoobi lauludega. Arvan, et olime kohtunud siiski ka varem – ühel Otsa koolis toimunud kontserdil – aga täpsemalt ei tulegi meelde, mis selle temaatika oli...

M: Aga mina mäletan hoopis ühte sinu esinemist, oli see NO99-s või? Anne Erm vist kutsus sind kuulama ja siis me vist vahetasime ka mõned sõnad peale kontserti.. Nii mäletan mina, kuidas me tuttavaks saime.. Sa veel tervitasid mind lauluga "Palus pohli punetab",- see oli nii armas :-). Mäletan seda, et olin sind küll enne seda juba laulmas kuulnud..

H-M: Nii tore, et sul sellised asjad meeles on. Minul kipub olema raskusi mäletamisega, kus ja millal ma kedagi esmakordselt isiklikult kohtasin. Paljud on ju enda jaoks ka juba varem tuttavad. Kui valisin sinu poolt kuulsaks lauldud eelmainitud loo oma esimese plaadi kavasse, siis mu ema ikka muretses, et kuidas ma nii tuntuks lauldud lugu esitada julgen. Aga mõtlesin, et eks igaüks teeb seda niikuinii veidi omamoodi. Sinu versioon meeldib mulle väga, see on vist kõigil eestlastel kõrvus.

M: No thanks :-), aga sa laulsid seda väga ilusti! Pöörame jutu siis täiesti algusesse:- kus sa sündinud oled?

H-M: Sündisin Tallinna Keskhaiglas 12. mail kell 19.05, kuu aega oodatust varem, pikkus 44 cm, kaal 2450 grammi. Ema mäletab, et minu sündimise päev oli ilus ja päikeseline, kased olid hiirekõrvus. Tegelikult, ega ma ise ju neid täpseid detaile ei teaksi, kui ema neid ei mäletaks.

M: Ojjj! Kas me oleme sinuga mõlemad siis ca' paari kilosena sündinud?! Mina sündisin samuti 12-dal kuupäeval, ainult veebruaris ja kaalusin 2 kilo 200 grammi:-)! Ainult selle vahega, et olin õigeaegne, hahahaaa! Ma polegi siiani selliste inimestega kohtunud, kes sama väiksena on sündinud! :-) Aga nagu näen,- sul oli siis just äsja sünnipäev? PALJU ÕNNE!!!

H-M: Aitäh!

M: Muide, vabanda, et ma nii rumal olen, kuid ma ei saa aru, mida see : "..kased olid hiirekõrvus." tähendab??? Kas ilm oli nii tuulevaikne või? M-H: Minu teada peaks see tähendama, et neil olid alles väga väikesed lehed, sellised pisikesed ja üsna õrnad.

M: Hahahaha, kui valesti võib inimene aru saada! Aa, kas sind toodi siis kohe koju, või pidid oma kaalu haiglas juurde hakkama võtma?

H-M: Nojah, ise ma seda muidugi ei mäleta. Päris-päriskohe vist haiglast välja ei saanud, ning muidugi ei saanud ka isa mind kohe vaatama tulla, – nii oli siis kombeks. Isa sai siis telefoniputkast helistades teada, et talle on tütar sündinud.

M: Oh seda rõõmu, mis siis võis olla...:-) Kui vanalt, ehk millises vanuses sa ennast mäletama hakkad? Tõnu Aare just hiljuti mainis, et tema mäletab ennast umbes nelja aastaselt.. Ma isegi meenutad, et olin vist neli, kui mul üks piinlik hetk toimus, sest ma ei rääkinud kuni selle ajani oma nimes,- Marju "R" tähte, ütlesin alati, et "olen Malju"(ilmselt juba siis oli see nimi mulle võõras:-). Aga siis üks vanahärra küsis muheledes, et: "No, mis nimi see Malju on?! Vist on ikka Marrrju!" Vot see ajas mind hulluks ja ma jooksin tädi kirjutuslaua alla ja püüdsin oma nime siis MaRju'na välja hääldama hakata, mis võttis mul pool päeva aega. Kui siis jooksin tagasi sinna tuppa, kus see vanahärra meil peatus, hõiskasin suure häälega-MaRRRju...:-) Ja tundubki, et sellest ajast hakkavadki mälestused.. Kuidas sulle tundub?

H-M: Ma vist ei mäleta midagi, mis oleks seotud konkreetse vanusega. Palju tuleb meelde jõuluõhtuid, sest ilmselt jäid tänu jõuluvana ootamise ärevusele paljud asjad paremini meelde. On meeles noorema venna Sassi tulek ning, et onu Ants (Nuut) käis siis oma uhke autoga katsikul. Vend Andrease esimesed sammud on ka meeles. Ja paha lugu (mille eest tookord vist küll minu õde Kristina pahandada sai) triikrauaga, mis pärast nukuriiete silumist valepidi laua peale sai ning selle ära rikkus... Pidid siis ikka eelkooliealine olema, nii et ehk on ka minu kõige varasemad mälestused pärit 4-5 aasta vanusest.

M: Räägi väheke ka oma vanematest: millega tegelesid jne...?

H-M: Isa Jaan Arder tegeles juba siis muusikaga ansamblites Hortus Musicus ja Apelsin (neil oli minu sünnimise lähedikkude esimene tele-esinemine). Ema Lembi Arder on töötanud muusikaõpetajana ning hoolitsenud Hortus Musicuse kostüümide eest.

M: Oi kui armas.:-) Oli sul ka õde-venda..? (Kui palju sul siis õdesid-vendi on?)

H-M: Õde Kristina ning vennad Andreas ja Aleksander - kõik minust nooremad.

M: Neli last! Seda ma kuulen küll esimest korda. Millega nad praegu tegelevad? Kuulda oleks nagu peamiselt ikka sinust. :-)

H-M: Kõik on tegelikult üht- või teistmoodi muusikaga seotud – õde praegu küll rohkem oma abikaasa kaudu kuid vennad kohe päris otseselt. Vend Andreas mängib kontrabassi ning Aleksander, vastavalt oma kuulsalt vanavanaisalt päritud nimele, laulab.

M: Kuidas te omavahel läbi saite jne,, ?

H-M:Läbi oleme alati saanud hästi kuigi lapsepõlves tundus mulle tihti, et suur osa ajast kulus vendade järel koristamiseks ning sageli langes mulle vanema lapsena rohkem vastutust. Kui vanematel oli vaja ära olla, jäeti mind "pealikuks".

M: Hahahaha, vanemad olid sul nupukad, teadsid, kuidas meelitada, et andsid sulle "auastme", et sul oleks uhke tunne kodus PEALIKKU mängida :-).

H-M: Olin vast rohkem pailaps ja "tuupur" kui teised. Võib-olla sundis selleks ka samaaegselt mitmes koolis: – Westholmi Gümnaasiumis (ehk tollal 22. Keskkoolis) ja Narva mnt. Lastemuusikakoolis – õppimine. Ema mälestuste kohaselt aga olevat minu noorem õde Kristina minult päris väiksena sageli mänguvasu ära võtnud ja siis oli ilmselt palju kisa mõlemalt poolt.

M: Kus ema veel selle kõigega jõudis tegelda, millest eespool mainisid, kui tal neli last oli? Või ta oli õpetaja enne laste sündimist?

H-M: Ema tegelikult eelistab mul enamasti vaikselt tahaplaanile jääda. Aga ta on väga lahtiste kätega ja töökas inimene, eks ta sellepärast jõuabki kõike. Õpetamisega on ta suuremal ja vähemal määral vist kogu aeg tegelenud, ka praegu teeb ta seda.

M: Kellega sa lapsepõlves üldse mängisid?

H-M: Peamiselt ikka oma õe ja vendadega, suvel ka tädid-onude lastega. Lasteaias mina ja mu õde ei käinud, hiljem vennad aga küll.

M: Kas midagi lapsepõlvest meeles ka on??? Midagi, mis tundus siis "väga karm", kuid hiljem võisid lapse "üllitustele" lihtsalt muigega reageerida?

H-M: Ilmselt olen alati olnud veidi õrnema hingega ning paljud asjad tundusid väga hirmsad ja karmid. Vits ja rihm olid meie peres igatahes olemas, seega ka hirm nende ees. Tuleb meelde, et mitmel korral sain pahandada, kuna olin aias omapäi askeldanud – murdnud vanatädi juures Pärnus peenralt mõned lilleõied ja teinud oma "peenra", mida hoolega kastsin. Või korjasin puult ära mõned ilusad õiepallid või naabri ploomipuult mitu mänguämbritäit poolvalmis ploome. Pärast seda pahategu pugedin väikesesse tühimikku, mis oli meie hoovil olnud lauavirnade vahel ning soovisin, et ma ei peaks sealt enam mitte kunagi välja tulema... See maailmalõpu ja hirmu tunne, mis sellest jäi, ei aja ka praegu naerma.

M: Aga mind ajab küll... Mitte, et- oi kui väga naljaka asja üle naerda, pigem naer läbi pisara... Kui kujutlen ette väikest tüdrukut, kes tahab enda meelest ka midagi sarnast teha lillekeste ja muudega looduses, mis teised on teinud, samas mitte midagi halba tehes., hiljem aga selgub, et see kõik oli hoopis pahandusena võetud.. Jah, pigem armas-kurb meenutus..

H-M: Ei mäleta, et oleksin midagi plaanitsenud või pahatahtlikult teinud ning häbi ja paha oli kui selgus, et ikkagi sai midagi valesti tehtud. Tahaksin, et oskaksin ja suudaksin oma laste puhul nende pisikesi suuri muresid mõista, ilmselt polegi see sugugi nii lihtne...

M: Lapsena ju mõtleme vist kõik nii, et tahaks ise vähemasti teistsuguse suhtumisega oma lastele olla ja usume, et oleme võimelised rohkem nendest aru saama, kui meie vanemad.. Kuid tavaliselt kukub ikka sama välja.. Lapsemured võivad ju taolised meie omadega olla, kuid need avanevad kuidagi teise nurga alt, et me neid olukordi kohe ära ei tunne ja nii reageerimegi jälle nii, nagu me seda kunagi endile lubasime, et me nii EI REAGEERI. Aga sul pole veel vist last?

H-M: Veel tõesti pole aga eks mul olegi viimane aeg oma õele ja vendadele järgi jõuda. Neil on ühtekokku lapsi juba seitse tükki, üks toredam kui teine.

M: Oi, sa oled siis mitmekordne tädi?! Täna, kui sulle helistasin, tundus, et tagataustal olid laste hääled.. Äkki tuleb veel mingit seika meelde? Lapsepõlves toimub ju 'imeasju' :-)

H-M: Paljud asjad, mida praegu ei pane alati tähelegi, olid siis imelised. Igasugused asjad tegid rõõmu: iga-aastane esimene lumi, looduse oma imedega, meri, jõulupühad. Hiiumaa, kuhu suviti alati võimalikult kauaks tahtsime minna, oli minu jaoks tõeline imedemaa, selles saares on minu jaoks midagi erilist. Ka vanaema-vanaisa juures Pärnumaal Jõõpres oli tore kuigi teistmoodi. Seal sai ka põllutööga tegemist teha, ning oli veidi asisem meeleolu. Üks ime – eriti meie suguvõsa laste jaoks – oli vanaisa poolõde Silvia, kes iga paari aasta tagant käis Rootsist meid külastamas. Ta oli meie jaoks nagu hea haldjas ning kõik asjad, mis ta kaasa tõi, olid meie jaoks imelised. Praegu on aga sellised esemed kõigi jaoks kättesaadavad, kõik on poes olemas. Lisaks ilusatele mälestustele aga on praeguseni säilinud mõned linikud ja kleidikesed, kuhu Rootsist elav vanavanaema oli tikkinud väikesi detaile meie poolt talle saadetud joonistustelt. Need on minu arvates täiesti hindamatud.

M: Millised unistused sul väiksenä olid? Kelleks sa saada tahtsid? Oli ehk mingi eriline asi, mida suureks saades teha tahtsid, või millega tegelema hakkaksid.. jne.., jne.. ?

H-M: Hilisemad mälestused on vist varasemad ära "söönud". Mäletan seda kui juba koolis uuriti, kelleks tahetakse saada. Kuna õppisin viiulit siis oli minu jaoks loogiline vastus, et viiuliõpetajaks. Aga arvatavasti mõtlesin juba lapsena mingi kunstilise ala peale. Muusika oli niivõrd normaalne ja loomulik osa minu elus, seda ilmselt tänu isa elukutsele. Tuleb meelde, et tegelikult meeldis mulle väga vaadata tantsijaid. See oligi väiksenä mulle vist üks unistuste ametitest... Ma isegi joonistasin baleriine, kuigi minu joonistamise anne oli nii ja naa. Aga joonistasin ka oma õest ja vendadest portreed, mis olid isegi mingil määral nendega sarnased :-). Kahjuks ma joonistamisega edasi ei tegelema. Aga tantsimine – see oleks võinud olla küll tõsine unistus. Kuna ma aga käisin muusikakoolis, siis selle kõrvalt ei jäänud aega millegi muuga tegelemiseks ja sellest oli mul küll väga kahju. Murdeeliselt kurvastasin päris palju selle üle, et ei saanud tantsimisega tegeleda. Hiljem olengi tegelema natuke flamenkoga, stepptantsuga ja salsaga, aga pikemalt pole selleks aega ja võimalust olnud.

M: Õnneks, sa oled saanud sellise elukutse, kus sa siiski saad seda kasutada.

H-M: Jah, seda küll. Ma arvan, et muusika ja teised kunstiliigid on kõik omavahel seotud. Tegelikult on tõsi, et ega lapsena ma ei analüüsinud seda, mida minu isa amet endast kujutab, näiteks pidevad öised ülevalolekud. Ei mõelnud, et see olekski amet, mida endale tahaks. Aga seda tüüpi muusika puhul on sageli just öhtused ja öised esinemised.

M: Oled sa muidu hommikune inimene?

H-M: Mmm, tegelikult ma praegu enam ei oskagi seda öelda... lapsepõlves olin küll väga hommikune. Ma mäletan küll (seda ilmselt vanemad ei teagi), et ükskord ärkasin üles vist kell viis hommikul ja väljas sadas esimest lund. Mul polnudki siis muud varianti – panin riidesse, jalutasin koolini ja tagasi mitu korda ning imetlesin langevat lund. Kool oli õnneks lähedal... Ühtegi inimest väljas polnud. Kodus kõik magasid alles ja minul oli siis selle aasta jõulutunne juba ära - kõndisin ja laulsin oma laule... Olin ilmselt alles algklassides.. Laule on mul tegelikult enda seest alati tulnud, aga kui ma kohe neid üles ei kirjutaks, siis nad lihtsalt tuleks ja läheks.

M: Sinu puhul pole enam mõtetki küsida,- "kuidas muusikani jõudsid?", sest oled muusikute peres sündinud ja üles kasvanud. Sul paistis see olevat loomuliku järjena, nagu oled siin juba kirjeldanud.

H-M: Jah, meie peres on muusikapisik ilmselt kõigile juba sündides kaasa antud. Õppisin 22. Keskkooli muusikakallakuga klassis ja samaaegselt viiuli erialal Tallinna Lastemuusikakoolis Narva maanteel.

M: Mmm, kas sa viiulit praegu ka veel mängid?

H-M: Vahel harva võtan kätte ning alati imestan, et oskan veel veidi mängida. Viiulimängu tehnika on niivõrd peen asi, et ka lühike paus muudab sõrmed kohmakaks. Ning kõrv on samas varasemast mängust nii treenitud, et ei taha kuidagi poolmusti noote välja kannatada.

M: Jah, eriti viiuli poolmusti noote on raske kannatada! Mäletan lapsepõlvest, kui mu naabritüdruk pandi viiulit õppima,- see oli jube!

H-M: Õde-vennad õppisid aga Muusikakeskkoolis. Muusika on minu jaoks olnud alati loomulik osa elust. Jazzmuusikani jõudsin hiljem kuigi ta oli mulle ilmselt juba palju varem omane. Enne Georg Otsa Muusikakooli sissesaamist ei osanud ma aga oma muusikamaitsele päriselt nime anda, äratundmine saabuski pop-jazz muusikaõpingute edenedes. Varasemad prantsuse ja teiste romaani keelte õpingud Tartu Ülikoolis aitasid mul samuti endale omast suunda leida ja hõlpsamini tutvuda teiste jazzilike muusikastiilidega nagu bossanoova, samba, ladina-ameerika muusika ning prantsuse šansoon. Lapsena tuli ette mitmeid kordi, mil soovisin muusikaõpingud katkestada, kuid õnneks ei jõudnud ma selles asjas vanematega kokkuleppele. Hiljem on mul lastemuusikakoolis omandatud haridusest väga palju kasu olnud, tänu sellele oli pop-jazzmuusika teoreetiliste ainetega palju hõlpsam toime tulla.